

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis insitutum ad cat olicarum partium: proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdeknben.

Legyünk résen!

Jelen sorok célja egy „hüsitő“-vel szolgálni azoknak, kiket a „szövetkezetek létesítésének érdekében“ legutóbb kiadott főispáni rendelet annyira fölmelegített, föltűzelt, szinte neki hevített, miszerint félt, hogy az őszi napokkal járó gyors időváltozás, vagy egy váratlanul jövő szél esetleg súlyos következményekkel járhat rájuk nézve, a miért is nem fog ártani már előre egy kis lassu, óvatos lehülésről gondoskodni.

Szövetkezet! Korunk mindenkitől megértett büvös jelszava! Mi a szocialistáktól tanultuk el, mert hisz „salutem ex inimicis nostris.“ Ők mutatták meg a napnál fényesebben, mily nagy hatalom, mily óriási erő rejlik a szövetkezésben, az összetartásban, a szervezkedésben. A magunk kárán ugyan, — Istenem, hisz tán magyarok volnánk! — de azért mégis csak megtanultuk valahogy s ma már mi is szövetkezünk nyakra-főre. Szerény magam is évek óta küzdök már a szövetkezeti eszme bajnokaival egy sorban s így jogot formálok ahhoz, hogy a szóban levő rendeletet egy kis tárgyilagos kritika alá vegyem. Mert bármily nemesen, ideálisan gondolkodó agrárról, nőről, igazi államférfiúi élelétéről és tapintatról tanuskodik is az, bizonyos tekintetben mégis kihívja a kritikát, mert van egy nagy hibája, az t. i. hogy ellenmond önmagának s épen akkor, mikor lelkes szavakkal szövetkezésre szólítja föl a vármegye összes lakosságát, ugyanakkor már előre kizárja a szövetkezésből nagy részét épen azoknak, akik pedig már hosszú

idő óta állnak a szövetkezeti eszme szolgálatában!

A szóban levő rendelet ugyanis megemlékezik arról, hogy az októberben megtartandó értekezletre meg lesz hívva a „Hangya“ vezetősége, de még csak említés sem tétetik a „Keresztény Szövetkezet Országos Központja“-ról, amely pedig ma már — alig 7 évi munkálkodás után — 300 fiók-szövetkezettel és egy hatalmas palotával rendelkezik. Amilyenek élén egy gróf Zichy Aladár áll s amely — szerény véleményem szerint — sokkal ideálisabban és mégis praktikusabban dolgozik magánál a Hangya“-nál is.

Az igazság érdekében kénytelen vagyok mindjárt itt kijelenteni, hogy e bántó mellőzés nem a főispáni irodában, hanem magán a belügyminiszteri hivatalban követeltet el, honnan teljesen hasonló szellemű, illetve tartalmú leirat küldetett az ország valamennyi főispánjához.

Mi lehet ennek az oka? Ha pusztá felzárkózottság, úgy erről rövid pár nap alatt már meggyőződhetünk, mert biztos tudomásom van róla, hogy Zichy Aladár gróf már átvette — a belügyminiszternek leendő átnyújtás céljából — azon emlékiratot, mely a szarvashibának kikorrigálását szorgalmazza. De ha e mellőzés szándékos volt, úgy annak más oka nem lehet, mint a „Keresztény“ jelző, ez a vörös posztó oly sok, egyébként talán teljesen elfogulatlan ember szemében is, nehogy még a szövetkezetek is „felekezeti szagot“ kapjanak. Ez utóbbi esetben azonban a szövetkezeti eszme minden igaz barátjának már előre is tiltakoznia kell az ellen,

hogy lábainkra békót verjenek, kezeinket megkössék s minket egy oly szövetkezetbe kényszerítsenek, amely iránt mi tán kevesebb bizalommal viseltetünk, mint esetleg egy másik iránt. Pedig a szövetkezeteknél ez a fődolog, épen mint a betegnél az orvosba helyezett bizalom. Minél nagyobb ez, annál alaposabb a remény a gyors javulásra.

Ezt azonban csak úgy *rendeletileg* előállítani nem lehet.

És vajon ki veheti azt rossz neven a keresztény néptől — mert hisz talán *erről* van szó! — ha nagyobb bizalommal viseltetik azo. Központ iránt, a melynek cégeben ott ékeskedik a „Keresztény“ jelző? a melynek élén egy Zichy és pedig az a Zichy áll, a kit éppen Fejérmegyében még a legkisebb gyermek ismer és szeret? S miért ragaszkodják a „Hangya“-hoz, a melynek árai pl. akárhányszor drágábbak a Keresztény Központ árainál: a mely csak a napokban is egy budai *zsídó* kereskedő útján elégitette ki a kékkőért hozzáfördülő szövetkezetet? A mely tagjaitól *ölszörös garanciát* követel, még a Keresztény Központ csak *háromszorosul*, sőt a régebbi szövetkezeteknél *megelégszik* a jegyzett üzletrészek *egyszeres* értékével? S azután, bár kimondva nincsen, de nyílt titok, hogy minden szövetkezetnek tulajdonképpeni célja gátat vetni a *zsídó üzérkedésnek* s egy kis keresztény *szellemet* vinni be a kereskedelembé is. S vajlon nem könnyebben és biztosabban érem-e el ezt a célt egy oly Központtal, melynek tagjai körül a *zsídók* eleve ki vannak zárva, mint a „Hangya“-val,

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Képek az Uj-világból.

Ugy tudom, hogy Chicago valami indián szó, tehát vadságra emlékeztet. Amilyen a szó, olyan a város; a vadak városa; a megvadult természetnek s a megbokrosodott üzleti szellemnek porondja. Hajdan indiánok vadásztak itt bölényre, most amerikai fehérek vadásznak ugyancsak itt biszniszre. A különbség csak az, hogy az bölény volt, ez meg bisznisz; de a vadászat, a szenvedély, az a régi. A bejárat a városba hasonlít az óriások tanyájának bejáratához, óriásokéhoz, kik harcban állnak, hogy egymást agyonüssék; kik egész nap gimnasztikálnak, hogy erősebb, vaskosabb izmokkal fojtogathassák egymást; éjjel pedig új buzogányok és bunkók előteremtésén gondolkognak. Chicago egy piszkos utcájú, szurtos levegőjű, óriási kéményekből füstöt pöfékelő világ- város, hol acélt gyártanak s marhát ölnek, orosz és porosz hadseregeknek élelmezésére s az Oriensnek konzervekkel való ellátására. Chicago a mézárosok városa, egészen mézárosjelleggel. A mézárosok lehetnek derék; kitűnő emberek; kezük tiszteletreméltó munkás-kéz, de egy világváros jellegét nem bíznám ujjaikra: akkor inkább borbélyokra; azoknak finomabb könnyebb kezük van.

A modern természetnek ez örületes kiadása Michigan-tó partjára telepedett le; az lehel

köszénporos utcáiba az életet adó levegőt. Hála Istennek, el is terpeszkedett, úgy hogy egy-két postamérföld kiterjedéssel bír. A villamos vonat itt is zörög végig az utcákon, fönt az éktelen, csuf vasszerkezeteken, lent a rossz, poccsátás kövezeten s mikor már nem tud merre menni, lebukik a föld alá s hajókat hordozó csatorna alá is furja alagutját!

Ez a vad, sztrájkjairól világhírű város nyújtja typusát az amerikai életnek. Mindössze egy-két évtizedet számítal s lakosainak száma máris két millió körül van. Fölcsperedett és kevés, öntelt s erőtelj duzzadó; iskolába nem járt, pusztán nevelkedett; finomsághoz nem ért, de pénze van; nem mosakodik, de szappant természet, hogy más mosakodhassék. Igaz, hogy most már művelődésre is ráadta a fejét: a petroleum- király rászánt a chicagói tudományra s művelődésre potom 20,000,000 dollárt s egy „presbyterian university“-t teremtett, ahol az ember amerikai módon mindent tanulhat, ügyvédséget, medikát, mérnökséget, patikusságot, földmívelést, lovaglást, tengerészetet, publicistaságot s mindenek előtt írást-olvasást. Ilyenek itt az „university“-k. Senki se gondoljon európai egyetemre, mikor amerikai „university“-kről van szó; már csak azért sem, mert mindegyik más-más alapon, más-más szervezettel bír s a legkülönbözőbb kollegiumokból, hol 4, hol 6, hol 7 osztályú iskolákból verődnek össze diákjaik. E részben az amerikaiaknak még nagyon sok dolguk lesz s mindenek előtt szükséges, hogy ők maguk érjenek meg a közoktatásnak rendszeresítésére. Van azután Chicagóban

csinos szépművészeti muzeum is; sőt ép most adtak össze gazdag lakói, 700,000 dollárt a klaszszikus zenét kultiváló „Musik Hall“ főállásának biztosítására.

De ha az élet eszményi tartalmának szempontjából Chicago még nagyon fiatal óriás, a gazdasági termelés tekintetében ugyancsak meglett óriás. Ez az óriás tükrözteti a reális, amerikai életet, melyet rohamosság, küzdelem, termelési bravur, egyoldalú, üzleti, örületes munka jellemez, de a szépség nem bánt. Józan, tevékeny, dolgozó, de tulajdonképpeni tartalma a dollár. Tevékenysége élénk szellemre vall, de nem szellemi irányu. Tevékenysége a „make money“, a pénzcsinálás. Az ember itt a „homo sapiens americanus“ válfaját ölti magára: zseniális üzletember; szerény és józan; nem uraskodik s megszakad a munkában. Világélete józan; a tudomány nem tette skeptikussá; a világ problémáit nem kutatja; neki tulságosan sok dolga van itt lent a földön; azért megfogadja az Ecclesiasticus szavát: aliora tu ne quaeisieris. Annál többet törí a fejét a biszniszzen s dollárral álmodik.

Ily élet mellett másra nem érnek rá az emberek s nincs is kedvük hozzá. Tudomány nem igen kelendő portéka s a termelés é brancsban pang. A szegény munkásemberek befogják gyermekeiket a gyárba, az üzletemberek pedig az üzletbe. E reális hajlandósággal együtt jár az élet bizonyos egyszerűsége, melyet már az a fabódé, illetőleg faház is s a társadalmi rétegek dacára valamiképp egy vonalra emelt, általános életmód jellemez. A városokban kevés a kávé-

Mai lapunk 4 oldal.

00000523

mely zsidót, keresztényt *egyforma* szeretettel ölel keblére!

Nemcsak a személyes szabadságnak, de magának a szövetségi eszmének is határozott sérelme lenne tehát, az alakítandó szervezeteket a Keresztény Központból eltiltani, s mintegy erővel a „Hangya” kötelékébe hajtani. S az októberi értekezletre meghívandó *keresztény* — szándékosan kerülöm a *katholikus* jelzőt — papok és tanítók akkor cselekesznek helyesen, ha a meghívást elfogadva ott megjelennek, de mindjárt az értekezlet elején, elismerve azon nagy érdemeket melyeket a „Hangya” a szövetségi téren magának eddig szerzett, s a melyek azt valóban méltóvá teszik az egész ország hálájára, mégis egész határozottan *szabad kezet* kérnek maguknak arra nézve, hogy az esetleg megalakítandó szervezettel a „Hangya”-hoz, vagy pedig a „Keresztény Központ”-hoz csatlakozzanak-e? S ha e több mint méltányos és jogos kívánságuk teljesítve lesz, ám dolgozzanak tovább „egyesült erővel,” de ha nem, akkor alakítsanak, teljesen függetlenül minden befolyástól, külön szervezeteket, a hol *keresztények* legyenek a tagok, *keresztény* legyen a név, hogy *keresztény* legyen a szellem, de még a *mérleg* is! Tehát legyünk résen!

Weicher Miklós.

Hogy mily általános feltűnést keltett a főispáni felhívás azáltal, hogy a „Keresztény Szövetkezetek Központjáról” megfélekedett, legjobban mutatja az, hogy a jelen cikkkel egyidejűleg ugyanezen ügyben máshelyről is kaptunk egy hasonló szellemű közleményt, melyet alább adunk a következőkben:

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Nagy örömmel olvastam a Fejérmegyei Napló f. é. szeptember 13-iki számában Széchenyi Viktor gróf főispánnak a szövetkezetek érdekében kibocsátott felhívását.

Egy új kor szellője árad ki azokból a lelkes sorokból, egy igazi magyar főúr, egy ideális, a szegény nép javának élő főispán szeretete sugárzik ki minden szavából. S minthogy a főispán a vármegyében a kormányintencióinak hordozója, szándékainak végrehajtója, örömmel látom e sorokból a kormányzati szellem javulását is.

Ime egy kormány, gondoltam magamban,

ház, tehát szerény az időlopás is. A lateiner nem ideál; urnak lenni semmi; de keresni pénzt az valami.

Az élet sulypontja tehát a keresetben, a munkában, az üzletben fekszik; az amerikai ezért él s tudja, hogy Amerikába is csak azért jönnek az emberek, hogy pénzt szerezzenek. (I nem bánja, hogy jönnek; hiszen az ő haszna. Nagy vállalatokhoz, nagy ipartelepekhez, bányák műveléséhez sok-sok ember kell; a nagy nyereségeket a nagy vállalatok szolgáltatják: tehát jöjjenek, gyertek, kedves „atyámfiai a dollárban”; valamit majd kaptok ti is, a javát azonban én viszem el, én, a „smelting and refining”, én, az „iron and steel company”. Ez ellen már csak nem lehet kifogástok. Az örületes termelésben piacra dobott portéka pedig bejárja a világot; magyarok, lengyelek, németek, ruthének, tótok, franciák, szírek, svédok dolgoznak rajta Amerikában s Amerikából a magyar, tót, svéd, lengyel munka elvándorol Magyar-, Svéd-, Lengyelországba. Hát nem volna jobb, ha a magyar, tót, svéd, lengyel otthon dolgoznék s a portékát nem kellene küldözgetni tengerentúlról haza, megint annyi más, szállító és express „company” zsebeinek töltögetésére?!

A nagy energiát igénylő s erős akaratot nevelő munka adja meg amerikai életnek a komoly jeleget. Az amerikaiak lelkülete józan és komoly; a föllépése is az. Lehet azt eredeztetni az angol és ir vérből is s a rövid, küzdelemes történelemnek szelleméből, de megértéséhez elegendő a komoly munkára fektetett élet is. Amerikában

mely végre elevenére tapint a dolgoknak; ime egy ember, egy főispán, ki nemcsak beszél; de cselekszik is, ki nemcsak ígéretek tett székfoglalása alkalmával, hanem azokat be is váltja.

A főispán ur tényleg jó helyen markol bele a népméltos nagy munkájába; Magyarország keresztény népét nagyon erőssé, gazdaságilag függetlenné kell tennünk, ha emelni, boldogítani, a hazának megtartani akarjuk.

Hogy ennek a munkának leghatalmasabb emellyje a szövetkezetek, azt mindnyájan jól tudjuk, kik a nép között élünk, a népet vezetjük, sorsának jobbrafordulását szívünkön viseljük.

Tisztelettel emelek kalapot a főispán ur népméltos tevékenysége előtt.

S mégis e sorok nem azért írónak ami benne van a Főispán ur felhívásában, hanem azért ami belőle hiányzik.

A főispán ur kijelenti — igen helyesen, — hogy a jövő hó folyamán megtartandó értekezletre meghívja a megyei „Gazdasági Egyesületet,” a „Hangya” és a „Központi hitelszövetkezet” vezetőségét.

Egy szerény kérdésem volna: Miért nem hivatik meg arra az értekezletre a *keresztény szövetkezetek központja* is? Ma már százakra megy az országban a keresztény fogyasztási, hitel- és értékesítő szövetkezetek száma, melyek szerves összeköttetésben állanak a központtal. Ez a központ egy komoly, szolid alapon nyugvó intézmény, élén Zichy Aladár gróf miniszter áll. Fejérmegyei szövetkezeteink háromnegyed része tudtommal keresztény jelleggel bír; a megye lelkes papsága, tanítói, kiket a Főispán ur szívesen lát a megtartandó értekezleten, keresztény cím és jelszó alatt fáradoznak a népszerető nagy munkában; miért ne volna helye ennek a címnek azon az értekezleten?

Tudom, hogy a Főispán ur bátor, szintvaló ember. Maga az általa kibocsátott „Felhívás” mindennél hangosabban tanuskodik erről.

Epen ezért pillanatig sem engedek helyet annak a feltevésnek, hogy a keresztény nép sorsának javítását célzó akcióból szándékosan, mondjuk *óvatosságból* hagyta volna ki a *keresztény szövetkezeteket*. Inkább a *feltevényt* számlájára írom ezt a hiányosságot.

dolgozni kell; ha valaki nem „airis” vagyis nem a politizáló, ir-klikkelnek kliense, melynek révén hivatalhoz s jövedelemhez juthatna, akkor csak a munka adhat neki kenyeret; az átlag nyolc órai, de komoly, szorgalmas munka. A munka elegendő az élet komoly fölfogására; a munkás, dolgozó nép világnézete nem célsap s nem frázis. Hozzájárul, hogy mint említettem, az amerikaiak hitét s vallásosságát nem szedi szét a kétség. Az emberek nem érnek rá sem tilozofálni, sem teoriákkal az eszményeket pótolni. A legtöbb nem tanult nemet filozófiát s így meg is tartotta józanágát. Igaz, hogy az örületes dollár hajhászásban sokan, nevezetesen a felekezetek hívei, minden hiten s valláson tudnak, de a katolikusoknak túlnyomó része s a pozitív lutheránusok világnézete a munka komolyságának sulya alatt szilárdul. Van tehát Amerikában sok-sok millió a számottevő társadalomban, kik az élet komolyságát a hitnek eszményi irányzatával párosítják.

Ez a komolyság oly eljárásokra ragadja őket, melyeket mi túlzásoknak s excentricitásoknak mondunk. Végig megyünk például Chicagó egyik leglángosabb utcáján, egyszerre a láрма még siketítőbbé, a zörgés-csörgés még zajosabbá válik; dobognak, sipolnak, trombitálnak; valami zászlófelét lobogtatnak vagy reklámokkal beragasztott szekeret vontatnak, csak hogy a járókelőknek figyelmét felhívják. El is érik a célt, mert nagy tömeg verődik össze az utca szegletén, hol a tábor megáll. A tömeg csoportosul s helyet ad az „üdy serege” tisztjének, aki előlép s nagy leike-

Hasonló dolog történt a közelmúltban a kereskedelmi miniszteriumban tartott ankét alkalmával, mikor a munkás-balesetbiztosításról benyújtandó törvényjavaslatról tárgyaltak. Onnan is kihagyattak feledekenységéből a keresztény szoci. alisták. Egyik keresztény lapunk szavá tette a dolgot s Szerényi államtitkár már másnap meghívta a keresztény szociálisták megbízottait az értekezletre.

Erős a meggyőződés, hogy így lesz nálunk is.

Ebben a reményben kétszeres örömmel üdvözlöm a közel jövőben összehívandó értekezletet.

Kiváló tisztelettel

Paganus.

É R T E S I T É S.

Tisztelettel értesítjük a város kath. közönségét, hogy a kath. nagygyűlésre, mely vasárnap, e hó 23-án kezdődik, belépő jegyek és vasuti igazolványok a kath. legényegyesület Távirda-utca 6. sz. alatti helyiségében bármikor kaphatók. A nyilvános gyűlésekre s ünnepekre szóló jegyek ára 1 korona; szegényebbek azonban csupán a jegy és igazolvány nyomdai árát fizetik, vagyis személyenként 20 fillért. A vasuti igazolvány azon kedvezményt nyújtja, hogy az ut Budapestre és vissza a II. osztályos 2 frt. 90 kr.-ba, a III. osztályon pedig 1 frt. 95 kr.-ba kerül.

A kath. nagygyűlés helyi bizottsága.

sedéssel beszél az evangéliumról, az Isten országáról, a megtérés szükségességéről. Apellál saját multjára vagy bal, vagy jobb szomszédjának s szomszédasszonyának életére, kik szintén rosz utakon jártak s azután megtértek. Tehát rajja, térjete meg ti is, kik rosz életet éltek s templomba nem jártok: azért járunk itt az utcán s prédikáljuk az evangéliumot, hogy az utcáról föl-szedjük azokat, kiket a bűn a társadalom kövzetére dobott ki.” Így dolgozik Booth generális s az ő tisztikara a „salvation-army.”

Ily komolyság nálunk nem létezik, sem munkában, sem világnézeten; ehelyett van henyesség lent, urhatnáság fönt s jellemtelen, vagy legalább is szegénylős meghunyászkodás a legszegényebb s legfölségesebb érekek ügyében lent is, fönt is.

Ez pedig még desperáltabb erkölcsi vad-ság, mint a chicagói erőteljes munkának bizsuzsics szelleme. A munkaszereget tanulmányozására s a magyar nehézkesség megreformálására kellene minél több magyarnak Amerikába mennie oly föltétel alatt, hogy nem ragadnak ott, hanem haza jönnek s magukkal hozzák a komoly életnek szeretetét. De a komoly élet megóvására és biztosítására kellene itthon ipart is teremtenünk, hogy az emberek szét ne szaladjanak a világba, hanem megtalálják otthon azt, amit most Amerikában keresnek: nyolc órai munkát átlag, no meg jó fizetést.

Prohászka Ottokár dr.

UJDONSÁGOK.

— **Aranymise.** Lélekemelő ünnepély színhelye lesz vasárnap a helybeli szent ferenciek temploma. A ház öszfűrti, érdemekben gazdag főnöke e napon tartja aranymiséjét, első szent miséjének ötven éves emlékülnepe. Az a népszerűség és szeretet, amely az egyszerű, tisztalelkű öszfűrti szerzetest városunkban körülvevő bizonyára városszerte ünneppé fogja varázsolni Kudelka Gellért örömnapiját s osztani fognak benne mindazok, akiknek lelke annyiszor megnyugvást talált a szent ferenciek templomában akik becsülni tudják a tisztességben eltöltött munkát és annak munkását, a jó papot.

Az ünnepély 23-án d. e. 10 órakor lesz a Rend templomában. Ekkor mutatja be a jubiláns szent miséjét. Kézvezetője P. Bendes Valerian tartományi főnök lesz, aki Pozsonyból jön le az ünnepélyre s aki evangélium után szent beszédet fog tartani a hívőkhez. A szent misénél a szerzetestársak fognak segídekné, mise után pedig a jubiláns áldást fog osztani.

Kudelka Gellért életrajzi adatai a következők.

Gyöngyösön Hevesmegyében született 1833 január 22-én, ott végezte iskoláit is. Szent Ferenc rendjébe 1850-ben lépett s Szécsényben, Nógrádmegyében töltötte az újjonc évét. A szerzetesi fogadalmakat 1854-ben ápril 27-én tette le, pappá pedig 1856-ban szenteltette. 1857-től tanári minőségben működött Gyöngyösön. Itteni működése alatt kiválóbb tanítványai voltak: Dr. Párvy Sándor szépei püspök; *Concilia* Emilián nagy-szombathi kanonok; *Káposztási* Imre Karancseszi plebános; *Kovács* Alajos Csákberényi plebános; *Perel* Jenő kir. táblai bíró; *Csala* Sándor járásbíró; *Balogh* Gyula polgármester Gyöngyösön, *Gruber* József városi főjegyző Szolnokon; *Magócsi* Imre Gyöngyösi alsóvárosi lelkész; stb. 1872-től 1877-ig administrator és házfőnök volt Kaplonyban 1877-től 1892-ig pedig Szolnokon működött mint plebános és tábori lelkész. 1892-ben Szegedre helyeztetett át az apácák gyónatő-jának, innét 1893-ban Szécsénybe került és a rendi újoncok vezetője lett. Itt 3 évig működött akkor élethe lépett a reformáció és P. Kudelka az elsők között volt akik azt elfogadták.

Városunkban 1898. aug. 10-ike óta működik. P. Kudelka egyike a Rend legtevékenyebb, legtisztelretelműbb tagjának, aki életes kora dacára fiatalos hévvel, lankadni nem tudó és fáradtságot nem ismerő kitartással végzi és teljesíti a papi és szerzetesi állás nehéz köteleit.

A Rend méltányolva érdemeit többször is kiténtette midőn Őt ismételve rendtartományi tanácsossá, tartományi örré választotta.

1904. ápril. 27-én tartotta szerzetesi fogadalmának 50 éves jubileumát, amiről a „Fejérmegyei Napló” is kegyeletos szavakkal emlékezett meg.

— **Felhívás.** Az országos kath. szövetség értesíti a résztvevőket, hogy a nagygyűlés alkalmából szeptember 23-án vasárnap délután fél 2 órakor a budai Császár-fürdő udvarán a budapesti és a vidéki plebániák német ajku hívei össze fognak gyülekezni, hol is dr. Giesswein Sándor képviselő elnökléte alatt, Auer István a kath. összetartásról, Weicher Miklós a kath. iskolákról, Huszár Károly a kath. népszövetségről tartanak előadást. A gyűlésre jeggyel lehet bejutni. A jegyek a plebániákra előre megküldetnek ha kéri. A gyűlés végezetével az egész tömeg az ottani kikötőből induló hajóval a Petőfi-térre jön át és az Eucharisziuk körmenetben részt vesz.

— **Az új kaszinó.** Lapunk legutóbbi számában megírtuk már, hogy az új kaszinó eszméje, a melynek felvetése Széchenyi Viktor gróf főispán nevéhez fűződik, a megvalósulás után túl van

az első lépéseken. A Tóvárosi Kör, valamint a Vörösmarty Kör, a melyeknek egyesüléséről tulajdonképen szó van, elvileg kimondották az egyesülés helyeslését. Most persze a két kör választmányai küldik ki megbízottait, a kik az egyesülés módjait fogják megbeszélni s a kiknek határozata fölött esetleg a körök közgyűlései döntenek. Ez természetesen a dolgunk csak elvi része. A másik, a fontosabb és nehezebb ezután következő: az új helyiség kérdésének megoldása. Ágilis főispánunk azonban itt is túl van már a kezdet nehézségein s ő maga már régóta tárgyal az új helyiség létesítése és a létesítés módjait tárgyában. A mint már régóta tervezték, az új kaszinó a mostani postaház helyén, az új pénzügyi palota és az Arpádfürdő közt épülne. A finansziális részt az Első Magyar Általános Biztosító Társaság vállalná magára. Az építene — a bemutatott tervek szerint — egy 3—400 ezer koronás új épületet. Ott lenne a Biztosító Társaságnak új palotája s ott építenének a kaszinó részére egy, körülbelül 10 helyiséggel bíró kaszinót, a mely természetesen a legmodernebb volna s a legkényesebb igényeket is igényeket is kielégítené. Ehhez szükséges volna a tagoknak egy imponozás száma, körülbelül 500, a kik fejenként évi 30 korona tagsági díjjal járulnának a kaszinó költségeihez. Azonlalt pedig körülbelül 200 ur mint alapító tag járulna hozzá a megalapítás nagy munkájához. Az új kaszinó természetesen vendéglői helyiséggel is el lenne látva, a mennyiben a földszinten nagyobb sörcsarnok volna s körülbelül 10 szoba szolgálna a szálló vendégek befogadására. A vendéglős rendelkezésére állana természetesen a kaszinó tagjainak is. Hogy a Biztosító Társaság áldozatot hozna egy társadalmi intézmény javára, az bizonyos.

A Tóvárosi Kör, amely október hó végén távozik a régi nagyszabású helyiségből, gondoskodott már a maga számára új lokalitásról. A pénzügyi hivatal eddigi helyiségébe költözik át, amely nov. 1-től, amikor a hivatal új palotájába költözik, rendelkezésre áll. Május 1-ig a város bérlete ki a pénzügyigazgatóság részére s ő adja elég szerencsés feltételek mellett a Tóvárosi Kör rendelkezésére, amelynek egy csinos, elég tágas és megfelelő otthonnal fog rendelkezni s módjában lesz az eddigi anyagi nehézségek útját sebeit is kiheverni. Ha az egyesülés nem sikerülne, a Tóvárosi Kör megmaradna ebben az új helyiségben, sőt a kerthelyiség hozzávetélevelé kényelmes otthon teremtené a maga számára. A Tóvárosi Kör mostani helyiségéből vendéglő lesz s az új bérlo nagy reményekkel néz elé a jövőnek.

Az új kaszinó létesülésének legfontosabb feltétele a tagok gyűlése, a mint halljuk, december havában megtörténik, hogy a tervek meghányása-vetése után az ítékezés még a jövő év folyamán kezdetét vehesse.

— **A katonaság köréből.** Szuchányi Lajos alhadbíró Székesfehérvárról Budapestre, a honvédelmi minisztériumba helyeztetett át. Helyébe városunkba Szarvassy Dezső alhadbíró jön Szegedről.

— **Iskolaügy.** A minap pertraktált iskolamizériákhoz számíthatjuk azt a folyton szem előtt álló és megszűnni nem akaró nyomorúságot, a mely a belvárosi iskolánál nyilvánul. A délelőti oktatás akutabb tette — amár eddig is föltlenül szükséges volt — az órák közötti szellőztetést, illetőleg a levegőnek friss levegőre való bocsátását. Friss levegőre, de hova? . . . A szük folyosóra? Ott csak a félrehely illata terjeng. Az udvarra? melyikre? mikor nincsen s a mi van, abban is csak egy két üres és nem üres petróleumos hordónak akad hely. Hát mégis hova? Hát az utcára. Igen ám, de abban az utcában fura átváltozás történt. Valamikor, a mikor még döcögős rossz kövezetén zötyögöttünk földi pökhüvelyünk, a városi hatóság az utca elején és végén erős láncokat feszített ki, hogy a kocsi-zörgést megakadályozzák. Azután kiaszfalozták az utcát. Azóta minden terhes kocsi szíves előszeretettel keresi fel ezt az utcát s itt rendeznek versenylvágatást városunk szépművészi kocsis csemétéi. Ezért találta szükségesnek nem egy szülő s maga az iskola vezetőtanítója is, hogy az iskolába menő gyermekek szülőit figyelmeztesse, hogy va-

lahogyan kísérő nélkül ne hagyják féltett cseméjtüket, mert ha a jó Isten, meg az őrzőangyaluk vigyázott rájuk eddig, semmiesetre nem következik, hogy nem sokalja-e meg városunk hatóságának határtalan indolenciáját s valamelyik eltáport kis csemete halála által vezeti rá a hatóságot arra, hogy az Iskola-utca nagyobb rendőri felügyeletet igényel. Valaki azt indítványozta, hogy a gyerekeket óráközökben le kell vezetni az utcára. De hát ez az említett közlekedési forgalom miatt lehetetlen.

— El kell zárni a közlekedést — felelték rá többen — úgy a hogy régen volt.

A tanács pedig erre azt válaszolta, hogy a szabadság nevében ez lehetetlen. Most aztán a hétfői közgyűlés elé kerül az ügy. Mert az iskolaszék sehogyan sem akar belenyugodni a tanácsi határozatba s kimondta, hogy a közgyűléshez fordul. Ott fogja kérni, hogy a délelőti órákban, a mikor a gyermekek az iskola-utcában járnak a Szent Imre-köz és a barátok temploma közötti teret láncsal zárják el a kocsi közlekedés elől. Boltok ott nincsenek és így semmiféle kellemetlenséget senkinek nem okoznak. Hogy a hétfői közgyűlés természetesen találja az iskolaszék jogosult kérelmét — előre is meg vagyunk róla győződve.

— **Hála-szózat.** Istenben boldogult jó fiam Angeli István elhunya alkalmából a részvét oly sok oldalról nyilatkozott meg, hogy köszönetemet egyenkint leróni képtelen vagyok. Fogadják mindazok, kik fájdalomukat enyhíteni igékeztek, a ravatalra koszorút helyezni s a temetés tartására fogataikat rendelkezésre bocsájítani szívesek voltak, igaz szívvel jövő halás köszönetünket. Székesfehérvár, 1906. szeptember 20. *Özn. Angeli Józsefné és családja.*

— **A Mantz-ovoda.** Hónapok óta áll már készen városunk legszebb, legmodernebb ovodája, csak egy nincs meg, a minek meg kellett volna már rég történnie: az ovónó megválasztása, illetőleg, hogy az új intézet átvehesse hivatásának munkakörét. Az illetékesek azon disputáltak, hogy az ovoda alapítványi jellegű legyen-e, vagy városi? Hat esztendő alatt elintéztették volna ugyan ezt a kis kérdést, de hát ki tehet róla, ha nálunk minden későn jut az illetékesek észébe. Végre a miniszter döntött s kintondotta, hogy az ovoda alapítványi jellegű legyen. Nagyon helyesen. Ha valaki 100 ezer koronát ad egy közintézményre s e mellett óhajai is volnának pl. itt, hogy az ovoda alapítványi jellegű legyen — az ilyen óhajit illik respektálni. Ugyebár? A miniszter is így gondolkozott. A hétfői közgyűlés pedig el fogja dönteni, hogy kik lesznek és kik maradjanak az ovoda-bizottság tagjai?

— **A Fejérmegyei Tanítótestület közgyűlése.** A Fejérmegyei Tanítótestület f. évi szeptember hó 26-án és 27-én Székesfehérvárról, a vármegyeház nagytermében tartja XXXII. évi rendes közgyűlést, melynek tárgysorozata a következő: 1. nap. Szeptember hó 26-án d. u. 3 órakor. 1. Elnöki megnyitó. 2. Az 1905/6. társ. évről szóló jelentés felolvasása. 3. A jövő évi közgyűlés helyének megállapítása. 4. Az 1905. évre vonatkozó pénztári számadások bemutatása. 5. A pénztárvizsgálók jelentése. 6. Az 1907. évi költségelőirányzat tárgyalása. 7. Az Eötvös-alap helyi bizottságának számadásai. 8. Jelentés a Tanítók Házában leteendő II. alapítványról. 9. A közp. könyvtáros jelentése. 10. A bírálo bizottság jelentése. 11. A modern rajzoktatásról. Előadó: Párkányi Aranka (Székesfehérvár).

II. nap. Szeptember hó 27-én d. e. 9 órakor. 12. A fononimikai oktatás gyakorlati bemutatása. (Az izr. el. iskolában.) Előadó: Braun Mór (Székesfehérvár). 13. „Népiskolai kirándulások tervezete, tekintettel a természet iránt való szeretet felébresztésére” című pályamunka felolvasása. 14. Tisztujtás. 15. Indítványok. (Az indítványok írásban előre bejelentendők. Székesfehérvár, 1906. szept. 11-én. Szirbek József, tanítótestületi elnök.

— **Köszönetnyilvánítás.** Fogadják mindazon ismerősök és jóbarátaink, kik boldogult, felejtethetlen jó édes anyánk elhunya alkalmából részvétüket nyilvánítani, a koporsóra koszorukat helyezni s a temetés tartására fogataikat rendelkezésünkre bocsájítani szívesek voltak, soha meg nem szűnő halánkat és köszönetünket. Székesfehérvár, 1906. szeptember 16. *A Gyászoló. Kivacs család.*

— **Halálozás.** Őszinte részvétellel vettük a következő gyászjelentést, a mely szerint dr. Terkán Lajos, az ógyallai obszervatorium asszisztense a ki lapunkban is több értékes dolgozatot adott már közzé, jó édesanyját gyászolja:

Terkán Sándor ugy a maga, valamint gyermekei: Terkán Ferenc, Terkán István, dr. Terkán Lajos, Terkán Mária férj. Szeibert Antalné, Terkán Károly és az összes rokonság nevében is fájdalomtól mertört szívvel tudatják, forrón szeretett hitves, anya, testvér és nagyanyának Terkán Sándorné szül. Lasits Juliannának f. hó 19-én reggel 7 órakor, a haldoklók szentségének átjatos felvétele után 67-ik évében elhunyt. A feledhetetlen halott hült tetemei f. hó 20-án d. u. 5 órakor fogtak a Rác-utca 30. számú gyászházból a „Mégváltó”-ról nevezett temetőbe örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmise-áldozat f. hó 21-én reggeli 8 órakor fog a Ferencrendűek templomában a megboldogult lelki-üdvéért a Mindenhatónak bemutatni.

— **Virilisek névjegyzéke.** Az 1907. évre ösz szeállítandó legtöbb adófizetők (virilisek) névjegyzéke alapját képező adóhivatali kimutatás az adóhivatal által a városi hatóságához beterjesztetvén, mielőtt az igazoló választmány az összeállítás körüli munkáitát megkezdené, ezen kimutatás 8 napon át a város jegyzői hivatalába (városház, I. emelet, 7. ajtó) közzéemlére kitétetni rendeltetett. A névjegyzék az említett hivatalos helyiségben, szokott hivatalos órák alatt bármikor betekinthező s az ellenc netán fennforgó észrevételek vagy felszólamlások folyó évi szeptember 28-ig bezárólag a tanácsi iktató hivatalba lesznek beadandók.

— **A vízvezeték.** Ma délelőtt Széchenyi Viktor főispán elnökelte alatt értekezlet volt a városi vízvezeték ügyében. Az értekezlet tagjai — a mint halljuk — hosszas vitaközlés után elfogadták azt az indítványt, hogy a Szepessy-cég nyújtsa be a vízvezeték építésére vonatkozó tervezeteit, a melyekhez csatolandó lesz a mérnök-és építész-egyesület szakvéleménye is. S ha ezen vélemények meghallgatása után a tervezet ki-fogástalanul találma, a pályázatot ennek alapján kitűzik s a mely pályázaton a Szepessy-cég szintén részvehet.

— **Meghívó.** A fejérmegyei községi jegyzők együletének 1906. évi szeptember 26-án délelőtt 10 órakor, székesfehérvárott a vármegyei ház kistermében tartandó évi rendes közgyűlésére. Tárgysorozat: 1. Elnöki jelentés. 2. Az egylet 1905. évi pénztári számadása. 3. Az egylet 1907. évi költségvetése. 4. A magyarországi községi és körjegyzők országos központi együletének, továbbá a jegyzők Erzsébet királynéről nevezett árveházának és segítő-intézetének alapszabály tervezetéről a választmány előterjesztése. 5. A fejérmegyei községi és körorvosok nyugdíjazása tárgyában a fejérmegyei orvosszövetség által megindított mozgalomról előterjesztés. 6. A „Tulipánkert” megkeresése. 7. A kitűzött pályamunkáról jelentés, illetve a választmány javaslata. 8. Brunkala Imre indítványa a fejérmegyei hivatalos lap kibővítése tárgyában ezzel kapcsolatban Szabó Sándor előterjesztése. 9. Az országos központi jegyző egylet közgyűlési meghívója. 10. Indítványok. Tekintettel a tárgyalandó ügyek fontosságára, kérjük a tisztelt kartársakat, hogy a gyűlésen minél teljesebb számban legyenek szivesek megjelenni. Közgyűlés után a budai-uti Latzkovits-féle vendéglőben társas ebéd, melyre Benkő József egyleti jegyzőnél kell jelentkezni.

Cimbalomtanítónő. *Glász Bella, ki az országos m. kir. Zeneakadémián Kun László, Herzfeld és Scaulner Zs. tanárok kitűnő sikerrel végzett tanítványa volt s a kinek játéka, malamsint énekét is többször élvezte már városunkközönsége a Szt.-István-Teremben rendezett este-lyeeken — etváall tanítványokat cimbalomtanításra, akár háznál, akár saját lakásán (Sarló-u. 3.) a tanítási díj közös megállapodás szerint.*

— **A kis lelenc halála.** Aczél József 8 éves fiucska a veszprémi lelencházból volt ellátásra kiadva özv. Kecskés Sándorné dunapentelei lakosnőhöz. A napokban országos vásár volt Adonyban, ahova a kis lelenc is elment gondozójával. A fiucska a vásárban elbámeszkodva, oly közel állt a körhintához, hogy annak egyik sarka fejéhez ütődött. A hinta beütötte Aczél József fejét, de egyéb baja nem látszott. Néhány nap múlva azonban a fiucska főfájásról kezdett panaszkodni és ágyba feküdt. A hozzá hívott orvos agyrázkódást konstátál, amely másnap reggelre a kis lelenc halálát okozta.

— **Tűz.** A napokban tűz volt Ságresen. Timár József földmives gazda udvarán egy szalmakazal gyuladt ki, amelynek lángjaitól a szomszédos istálló-épület, majd pedig a lakház is tüzet fogott. A tüzet csak jó két órai munka után sikerült lokalizálni, de ekkorra már az istálló és lakház tetőzete leégett. A kár körülbelül 1000 korona, melynek egy része a biztosítás révén megtérül. A tűz keletkezésének oka ezideig nem volt kideríthető.

— **Tekepálya és félhaj eladás.** A Tüvárosi Olvasókör választmányának határozata folytán a kör tulajdonát képező tekepálya és félhaj (kuglizó és sazeleli) eladatik. Ajánlatok október hó 1-ig tehetők az igazgatóságnál és az eladandó tárgyak megtekinthetők a kör helyiségében (Budai-ut.). *A Tüvárosi Olvasókör Igazgatósága.*

— **Állategészségügy a vármegyében.** Sopya és Csósz községekben a ragályos száj- és körümfájás megszűnt. Az illető községek felolultak a hatósági zárlat alól.

— **A haltolvajok.** Szabó Aladár baracska lakos kellemeden meglepetésre ébredt a napokban. Az ottani ló partján deszkából épült halászkunyhóját feltörték és onnan 50 kiló halat elloptak. A károsult feljelentésére a csendörök megindították a nyomozást, melynek során kiderült, hogy a tettesek Kis József és Keresztes István baracska lakosok voltak. A lopott halakat Kis József értékesítette, egy jó részét Schiller Adolf ottani kormcsárosnak adván el. A haltolvajok ellen megindult az eljárás.

A helybeli „Ipar kávéház” a Kossuth-uticában új vezetést nyerve, a kávéház legközelebb 2 új billiárd asztallal látatik el s a helyi lapokon kívül az összes budapesti vezető napilapok is fellalálhatók. *Üjtítás a kávéházban, hogy a reggeli és ossonnai fehérv kávé ára 10 krajcár. Estéinkint jeles cigányzene.*

— **Elfogott szökevény.** Tihanyi György csabdi 16 éves legény a helybeli javítóintézetnek volt növendéke, ahonnan azonban ez év aug. 2-án megszökött. A szökevény maindem két hónapig bolyongott a vármegye területén és koldulásból tartotta fenn magát, míg végre a napokban hurokra került. Schlégl Mihály ujbarkói földmivesgazda a napokban éjjel 12 órakor tért haza lakására. Amint a szobába lépett és lámpát gyújtott, észrevette, hogy az egyik ágy alatt valami sötét tárgy mozog. Schlégl Mihály nem ijedt meg, segítségért nem kiabált, hanem egy vasvillát véve kezébe, azzal az ágy alá szurt. A nem épen barátságos megszólításra az ágy alól előkerült a sötét alak, még pedig Tihanyi

György képében. Schlégl Mihály rögtön vattatára fogta hivatlan vendégét és zsebeit is átkutatva, ameyben 30 koronát talált. Tihanyi György ugyanis Schlégl távollétében behatolt ennek lakásába, feltörte a szekrényt és abból a fenti összeget kilopata. Elmenskülni már nem volt ideje, mert Schlégl hazaérkezett. A tolvajt átadták a csendőrségnek, akik Tihanyi Györgyöt bekisérték a helybeli kir. ügyészség fogházába.

— **Csaló kereskedőség.** Csesznek Aladár helybeli illetőségű kereskedőség a mult év őszön több rendbeli csalást követett el Székesfehérvárott, visszaélve hozzátartozói nevével. Vidor Izidor nádor-utcai férfiruhakereskedőt egy felöltő és egy öltözet ruha, Knazovitzky Béla divatáru kereskedőt pedig több rendbeli féheműtő erejéig károsította meg. A rendőrség megindította a nyomozást, de a csalót nem sikerült elfogni, mert megszökött a város területéről. Hasztalan volt Csesznek Aladár országos köröztetése is, úgy el tudott rejtőzni, hogy nem akadtak nyomára. Most egy év után Csesznek Aladár felvede a történeteket megérezett Székesfehérvárra, amiről azután a rendőrség is tudomást szerzett. Csesznek Aladár jelenleg a rendőrség foglya, ahonnan kihallgatása után átkiséri a kir. ügyészség fogházába.

— **Tolvaj asszony.** Török Ágnes 22 éves, veszprémi illetőségű, rovott multu asszony, a napokban Dunaadonyban behatolt Bokker István lakásába, annak szekrényt felfeszítve 25 koronát ellopott. A csendőrség megindította a nyomozást, de a tolvajt nem sikerült elfogni, mert az Adonyból valószínűleg Budapestre szökött.

— **A kocsis balesete.** Szabó János rácalmási cselédenber, mint tehenes volt Szabó Gyula rácalmási följbirtokos szolgálatában. Szabó János a napokban lefeküdt az istálló ajtajában és elaludt. Eközben egy tehén elszabadult és amint az istállóból kifele ment, rálépett az ott fekvő Szabóra, kinek három oldalbordáját eltörte. A súlyosan sérült embert egy budapesti kórházba szállították gyógykezelés végett.

— **Zsebtolvajlás.** A napokban országosvásár volt Adonyban, amelyen tudvaleg az eladókön és vevőkön kívül a zsebtolvajok is részt szuktak venni. Boldog Mihályné adonyi asszony a vásárban járkálva egyszerre csak észre vette, hogy egy asszony, aki mellette állt, zsebébe nyul és a következő pillanatban 60 koronát tartalmazó pénztárcájával futasnak eredt. Boldog Mihályné segélykiállításaira többen üldözöbe vették a zsebtolvajt, akit rövid hajsa után sikerült is elfogni. A tolvaj Horváth Lajosné, őrszállási lakosnő, aki zsebtolvajlások miatt már több ízben volt büntetve és jelenleg is kőrozés alatt áll.

Több oldali felszólításra van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy hetenint csütörtök, péntek, szombat és vasárnap a felvételeket személyesen eszközlöm. Szigeti és Társa fényképész, Székesfehérvár. Kossuth-utca 9. sz.

Piaci árak.

Székesfehérvár 1906. szeptember 19-én

(100 kg. számítva.)

	kor. fill.	kor. fill.
Buza:	12 80	14 —
Rozs:	11 60	12 —
Árpa:	12 30	12 60
Zab:	13 50	13 60

Forgalom élénk.

Tüdöbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza
ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

„Sirolin” **„Roche”**

Emel az érvényes és a leghírhírt megismerés a kórházak, vidéki, és városi kórházak.

Mihály értéketlen utánzatokat is kínálnak, ezért mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

Képzett orvosi rendelre a gyógyszerárakban. — Ára évenként 4—5 korona.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.